

Besluit **Accreditatierapport en -besluit met een positieve beoordeling van de accreditatieaanvraag voor de opleiding Master of Science in de economie, het recht en de bedrijfskunde (master) van de Katholieke Universiteit Leuven**

onderwerp	1. Inleiding
Accreditatierapport en -besluit (001502)	Bij brief van 31 januari 2013 heeft het instellingsbestuur van de Katholieke Universiteit Leuven te Leuven een accreditatieaanvraag ingediend bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) voor de opleiding Master of Science in de economie, het recht en de bedrijfskunde (master). Deze aanvraag is ontvangen op 31 januari 2013 en ontvankelijk verklaard op 11 april 2013.
bijlage	1

De accreditatieaanvraag steunt op het visitatierapport van een externe beoordeling uitgevoerd door een visitatiecommissie ingesteld door de Vlaamse universiteiten en hogescholen raad (VLUHR).

De visitatiecommissie kende de volgende samenstelling:

Voorzitter:

- Prof. dr. Tom Wansbeek, honorair hoogleraar Statistiek en Econometrie, Rijksuniversiteit Groningen.

Leden:

- Prof. dr. Casper van Ewijk, hoogleraar macro-economie aan de Universiteit van Amsterdam; onderdirecteur bij het Centraal Planbureau in Den Haag;
- Em. prof. dr. Joop Hartog, emeritus professor of Economics, programme director of Human Capital, Universiteit van Amsterdam;
- Dhr. Jean Daniels, voormalig stafmedewerker Onderwijsraad Universiteit Hasselt en voormalig senior onderwijstechnoloog aan het Onderwijs-technologisch Expertisecentrum, Open Universiteit Nederland (onderwijsdeskundige);
- Em. prof. dr. Jules Theeuwes, emeritus hoogleraar Toegepast Economisch Onderzoek aan de Economische Faculteit, Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. Eric Waarts, hoogleraar Marketing en onderwijsdecaan van de Rotterdam School of Management, Erasmus Universiteit Rotterdam;
- Prof. mr. Edgar du Perron, hoogleraar Privaatrecht en decaan van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Universiteit van Amsterdam;
- Dhr. Davy Degeetere, student Bachelor Economische Wetenschappen, Universiteit Gent (student-lid).

Secretaris:

- Mevrouw dr. ir. Els Van Zele, stafmedewerker Cel Kwaliteitszorg.

Pagina 2 van 10 De visitatie heeft plaatsgevonden op 21 tot en met 23 november 2011 en 16 tot en met 17 januari 2012. Het visitatierapport dateert van december 2012.

Aanvullende toelichting

De NVAO heeft op 6 juni 2013 op grond van artikel 58bis §4, Structuurdecreet de instelling verzocht om een aanvullende toelichting waaruit blijkt dat het beloftevolle perspectief van de opleiding zal worden gerealiseerd. Per brief van 4 juli 2013 heeft de instelling de gevraagde toelichting gegeven. De NVAO heeft deze aanvullende informatie betrokken in haar oordeelsvorming.

2. Formele overwegingen

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- De externe beoordeling is opgesteld en onderbouwd overeenkomstig het toepasselijke Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen van de NVAO en volgens de daarbij behorende beslisregels;
- De visitatiecommissie heeft voor de externe beoordeling het door de VLUHR vastgestelde visitatieprotocol gevolgd;
- De externe beoordeling verschaft inzicht in de samenstelling van de visitatiecommissie;
- De externe beoordeling bevat een onderzoek ten gronde naar de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen.

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat de externe beoordeling over de voorliggende opleiding regelmatig en gedegen tot stand is gekomen.

3. Inhoudelijke overwegingen

De NVAO steunt haar inhoudelijke besluitvorming in hoofdzaak op de onderstaande elementen uit het visitatierapport.

Doelstellingen

De commissie vast dat de doelstellingen en eindtermen adequaat uitgewerkt zijn en stroken met artikel 58 van het Structuurdecreet en de Dublin-descriptoren. De doelstellingen zijn goed gericht op de beheersing van algemene en algemene wetenschappelijke competenties op een gevorderd niveau en op het verwerven van systematische kennis van de kernelementen van de beide deeldisciplines. De commissie is van mening dat het beheersen van de competenties nodig voor het zelfstandig kunnen uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek voldoende beklemtoond wordt in de doelstellingen. De onderwijsvisie is richtinggevend voor de wijze waarop de doelstellingen zijn geformuleerd. De commissie merkt ook op dat de ECTS-fiches lang niet allemaal even inzichtelijk of volledig ingevuld zijn, en dringt aan op een remediëring op dit vlak.

De commissie heeft vastgesteld dat het programma niet zozeer een typische Law en Economics signatuur heeft, maar eerder het midden tracht te houden tussen de onderscheiden disciplines: 'rechten' en 'bedrijfseconomie' en in mindere mate de 'economische wetenschappen'. Verder stelt de commissie vast dat de opleiding slechts in zeer geringe mate aansluit bij het domeinspecifiek referentiekader. De subdomeinen 'macro-economie' en 'econometrie' komen niet op gevorderd niveau aan bod. De commissie typeert de opleiding als gericht op het vormen van gegradueerden die een probleem vanuit

Pagina 3 van 10 een juridische invalshoek én vanuit een bedrijfseconomische invalshoek kunnen benaderen. De breedte en diepte van deze opzet kunnen op masterniveau behaald worden in de deeldisciplines 'financieel recht en economie' en 'bedrijfsrecht en strategie'. De commissie is van oordeel dat een duidelijker omschreven en scherper afgelijnd profiel wenselijk is. De commissie ziet in dit programma 'een bloem in de knop', die nog goed verzorgd en met meer dan gemiddelde aandacht omringd (in tijd, zorg, personeelsomkadering en zo meer) dient te worden om uit te kunnen bloeien tot haar volle potentieel.

Programma

De commissie is van oordeel dat er zeer goede aandacht is in het programma voor kennisontwikkeling, alsook voor het bijbrengen van onderzoeksattitudes en onderzoeksvaardigheden op gevorderd niveau voor de bestudeerde deeldomeinen van de economische wetenschappen en voor deeldomeinen van de juridische denkkaders. Studenten komen effectief in aanraking met (lopend) wetenschappelijk onderzoek. Er is ook een research traject, dat vooral wordt gekozen, in voorbereiding op een later doctoraatsonderzoek. Het onderwijs steunt zeer sterk op de onderzoekservaring van de betrokken lesgevers.

De commissie is van oordeel dat het programma een adequate concretisering is van de eindkwalificaties, en dit zowel voor wat betreft het niveau, de oriëntatie en impliciete domeinspecifieke doelstellingen. Er is voldoende aandacht voor discipline-overschrijdende elementen. De commissie stelt vast dat de opleiding op een inzichtelijke wijze de koppeling weergeeft tussen de doelstellingen en eindtermen enerzijds en de opleidingsonderdelen anderzijds. De opleiding concretiseert voor de deeldisciplines finance en strategie de corresponderende juridische en bedrijfseconomische kennisinhouden op adequate wijze en met de juiste diepgang in het programma. Ook zijn er de nodige elementen om een grondige bedrijfseconomische studie mogelijk te maken, maar de commissie verwacht wel meer moderne elementen. Verder dient het programma méér integratieve elementen te bevatten en dient de integratie méér expliciet aan bod te komen.

De commissie beoordeelt de horizontale en verticale opbouw van het programma als adequaat. De opleidingsonderdelen en de wijze waarop ze op elkaar verder bouwen vertoont de nodige coherentie en sequentie. De samenhang kan nog verbeterd kan worden, door onder meer het strikter bewaken van de keuzeopleidingsonderdelen en de beoogde samenhang tussen de juridische en bedrijfseconomische thema's

De commissie komt op basis van de beschikbare gegevens en na het gesprek met de studenten tot de conclusie dat het programma studeerbaar is en er een redelijke overeenstemming is tussen de begrote en reële studietijd; conform de norm van 60 ECTS per jaar.

De commissie is van oordeel dat het programma qua leervormen en leerinhouden adequaat aansluit bij de vooropleiding van de EW/TEW instroom en bij de basiskennis van de Bachelors Rechten aan de KU Leuven, voor zover zij het gerichte voorbereidingsprogramma van 30 ECTS gevolgd hebben.

De commissie heeft het studiemateriaal ingekeken en stelt vast dat het van goed niveau is. De commissie is van oordeel dat de werkvormen in niet meer dan voldoende mate aansluiten bij de doelstellingen van de opleiding; er zijn té éézijdig hoorcolleges.

Pagina 4 van 10 Daarnaast genieten de studenten omzeggens 80% aanschuiwonderwijs. De commissie is van oordeel dat er te weinig seminars en integratieve opdrachten voorzien zijn waarin de integratie tussen de onderscheiden disciplines wordt gedocumenteerd en onderwezen. Er ligt geen gezamenlijk gedragen didactisch concept aan de basis voor de keuzes van de onderwijsvormen. De commissie is van oordeel dat een gedragen gezamenlijke visie vereist is om goed vorm te kunnen geven aan het onderwijs.

De commissie heeft een steekproef van examenvragen en is van oordeel dat de beoordeling en toetsing in voldoende mate gericht is op de realisatie van de doelstellingen en eindtermen. De examenopgaven die de commissie heeft ingekeken zijn van behoorlijk niveau en toetsen zowel kennis, inzicht, en in mindere mate, vaardigheden en attitudes. Er is een goede variatie in toetsvormen en er zijn goede voorbeelden van vernieuwende evaluatievormen. Als verbeterpunt stipt de commissie de afwezigheid van een meer overkoepelend toets- en beoordelingsbeleid aan.

De masterproef bestaat uit twee afzonderlijke papers, een 'economische paper' en een 'juridische paper' (meestal) over een verwant onderwerp. De student moeten in de masterproef aantonen dat hij de methodologie uit de twee disciplines beheerst, belangrijke juridische en economische bronnen kan aanwenden als ervaren gebruiker, alsook de vaardigheid toont om de samenhang tussen beide disciplines als beginnende professional in de vak-beoefening te integreren. De evaluatiecriteria zijn zeer helder omschreven. De commissie heeft een steekproef masterproeven gelezen. Ze is van mening dat de kwaliteit van de masterproeven goed is en aldus blijkt geeft van een goed analytisch en synthetisch, probleem-oplossend en kritisch-reflecterend vermogen. In toenemende mate wordt een integratief element aan de twee delen van de masterproef toegevoegd.

Inzet van personeel

De commissie meent dat de opleiding gedragen wordt door deskundige onderzoekers die duidelijk actief zijn in diverse domein van de economische wetenschappen en het recht en er ook een goede inbreng is vanuit het beroepenveld. Het ZAP heeft een uitstekend track record op onderzoeksvlak. De onderzoeksgroepen leveren een behoorlijk aantal doctoraten af in de door hen gedoeerde onderwerpen en het onderzoek van de verschillende onderzoekseenheden wordt uitgebreid ingebracht in het onderwijs.

Het programma wordt ondersteund door 42 docenten. De personeelsomkadering ZAP bedraagt 8 VTE. De commissie geeft in overweging of een herallocatie van de onderwijs- en de onderzoekstijd van de docenten, teneinde een oplossing te bieden voor de aanpak van de heterogeniteit binnen de huidige studentengroepen en om de vraag naar interactievere lessen beter te faciliteren. Daarnaast is de commissie van oordeel dat het programma in zorg en omkadering méér dan de gemiddelde aandacht behoeft, zodanig dat dit programma kan openbloeien en haar volle potentieel kan bereiken. Dit betekent dus dat voor een bepaalde periode het programma op meer personeelsinzet zou moeten kunnen rekenen.

De commissie heeft zeer veel waardering voor de uitmuntende vakinhoudelijke deskundigheid van het personeel. De vakdidactische deskundigheid is – haar inziens – adequaat. Er is een behoorlijk aanbod onderwijsprofessionalisering zowel op facultair als universitair niveau. Deelname aan deze vormingsessies is echter nog te vrijblijvend, met uitzondering voor jonge docenten die in een tenure track zitten. De docenten zijn vooralsnog verbonden aan een eigen onderzoeksdiscipline en volgen een eerder geijkt paradigma van

Pagina 5 van 10 de respectievelijk economische of juridische denkkaders en zij benaderen de opleiding op dit ogenblik nog niet vanuit een integratief denkkader.

Voorzieningen

De commissie heeft de campus waar de opleiding verzorgd wordt, bezocht en stelt vast dat de voorzieningen prima zijn. De commissie is tevreden over de uitrusting van de onderwijsruimten. Deze laten toe om multimediaal les te geven. De computerinfrastructuur is up-to-date en voldoet voor het aantal studenten. De bibliotheek beschikt over een ruim aanbod te raadplegen bronnen en heeft ruime openingsuren. De elektronische collectie is zeer goed.

De commissie is van oordeel dat de studiebegeleiding en informatievoorziening aan de maat zijn en voldoende afgestemd zijn op de studievoortgang. De studietrajectbegeleiding is prioritair. Over het algemeen worden de vragen van de studenten efficiënt en effectief geadresseerd, zowel op centraal als facultair niveau.

Interne kwaliteitszorg

De commissie beschouwt het gevoerde kwaliteitszorgbeleid als adequaat. De permanente onderwijscommissie (POC) heeft echter enkel zeggenschap over de drie eigen opleidingsonderdelen. De beslissingen aangaande de andere opleidingsonderdelen (cf. de 80% aanschoufonderwijs) vallen onder de bevoegdheid van de respectieve POC's uit de Faculteit Rechtsgeleerdheid of uit de FEB. Er is een degelijk bevragingssysteem in voege dat de opleidingsonderdelen periodiek evalueert, en dit mede aan de hand van toetsbare streefdoelen. De commissie stelt vast dat veel van de kwaliteitszorg op instellingsniveau geregeld wordt, en het in het bijzonder in een periode van curriculumwijzigingen, noodzakelijk is om meer dan volgens de institutioneel uitgetekende frequentie te meten en te peilen naar de effecten van de ondernomen acties.

De commissie stelt vast dat de verantwoordelijken timmeren aan de weg en evolueren in een goede, zinvolle richting. De uitgevoerde interne reflecties en evaluatiemomenten worden adequaat opgevolgd en de resultaten van de verschillende evaluaties geven aanleiding tot aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen tot de realisatie van de beoogde streefdoelen.

Gegeven de beperkte slagkracht van de POC is ook de inspraak van alle geledingen van het personeel, en hun betrokkenheid bij de kwaliteitszorg formeel nog niet volledig op orde. De docenten en medewerkers houden voor het ogenblik wel zeer nauwkeurig de vinger aan de pols door informeel overleg onderling en met de studenten en alumni, waardoor de kwaliteit gewaarborgd is, maar beveelt de commissie aan om de inspraak van alle geledingen over de totaliteit van het programma meer te formaliseren in een meer slagkrachtige POC.

Resultaten

Zich baserend op de gesprekken tijdens het bezoek, het studiemateriaal, de examenvragen en de kwaliteit van de masterproeven, is de commissie van oordeel dat de opleiding de doelstellingen goed weet te realiseren. De opleiding levert goed gevormde alumni af, en de arbeidsmarkt weet deze kwaliteiten sterk te waarderen. De commissie is daarenboven van

Pagina 6 van 10 oordeel dat de volle diepte van de academische master bereikt wordt in de twee opties die het programma aanbiedt, maar niet de volle breedte van een 'all round' jurist of econoom. De commissie is van oordeel dat dit geen afbreuk doet aan de unieke kwaliteiten en competenties van deze alumni als 'bruggenbouwers'.

Omzeggens 90% van de studenten verwierf minstens 75% van de opgenomen studiepunten en alle studenten behaalden (sinds de inrichting van het programma) behaalden het diploma in de voorziene tijd van 2 jaar. De commissie meent dat deze cijfers aan de maat zijn. Voor het onderwijsrendement zijn impliciete streefcijfers geformuleerd, maar expliciete cijfers en een er op inhakend beleid ontbreken vooralsnog.

Aanvullende toelichting

De NVAO heeft op 6 juni 2013 op grond van artikel 58bis §4, Structuurdecreet de instelling verzocht om een aanvullende waarin zij aangeeft hoe de duurzame bestending van de geconstateerde kwaliteit wordt geborgd. Het betreft een toelichting waaruit blijkt dat het instellingsbestuur zich engageert voor de verdere ontwikkeling van de opleiding en waaruit blijkt dat het beloftevolle perspectief van de opleiding zal worden gerealiseerd, doordat de beoogde opzet en het integratieve karakter van de opleiding worden verwezenlijkt.

Per brief van 4 juli 2013 heeft de instelling de gevraagde toelichting gegeven. De instelling geeft daarin aan dat de twee betrokken faculteiten naar aanleiding van het visitatierapport diverse initiatieven ondernemen om het eigen profiel en het integratieve karakter waar te maken. Deze initiatieven zijn uitgewerkt in een opvolgingsplan. Een kernelement is een programmahervorming ingaand vanaf academiejaar 2014/15 met een significante versterking van de integratieve kern door het aanbieden van specifiek voor deze opleiding uitgewerkte opleidingsonderdelen. Het aanschuifonderwijs vermindert daardoor van 80% naar circa 50%.

Met het oog op de ondersteuning en verdere ontwikkeling van de opleiding hebben de betrokken faculteiten elk een docent in *tenure track* aangeworven die zich volledig toelagen op onderwijs in onderhavige masteropleiding en onderzoek dat het programma kan ondersteunen. Dit heeft bijgedragen tot de vorming van een *core faculty*. De instelling verzekert de investering in twee voltijdse onderwijsmandaten voor deze opleiding.

De NVAO stelt vast de instelling de opleiding inderdaad met meer dan gemiddelde aandacht omringt. Zo wordt voldaan aan de conditie die de visitatiecommissie heeft geformuleerd om de opleiding tot haar volle potentieel te brengen.

Conclusie

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat het eindoordeel van de commissie deugdelijk is gemotiveerd. De NVAO kan zich dan ook aansluiten bij de bevindingen en overwegingen voor alle facetten en onderwerpen, zoals verwoord in het visitatierapport. De eindconclusie uit het visitatierapport wordt gevolgd.

Aanbevelingen

De NVAO beveelt aan de ontwikkeling van de opleiding, zoals neergelegd in het document Opvolgingsplan, verder nauwgezet vorm te geven.

Pagina 7 van 10 **4. Oordelen visitatiecommissie**

De tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de visitatiecommissie weer.

ONDERWERP	ORDEEL	FACET	ORDEEL
1 Doelstellingen opleiding	V	1.1 niveau en oriëntatie	G
		1.2 domeinspecifieke eisen	V
2 Programma	V	2.1 eisen gerichtheid	G
		2.2 relatie doelstellingen - programma	V
		2.3 samenhang programma	V
		2.4 studielast	V
		2.5 toelatingsvoorwaarden	V
		2.6 studieomvang	OK
		2.7 afstemming vormgeving - inhoud	V
		2.8 beoordeling en toetsing	V
		2.9 masterproef	G
3 Inzet van personeel	V	3.1 eisen gerichtheid	G
		3.2 kwantiteit	V
		3.3 kwaliteit	G
4 Voorzieningen	V	4.1 materiële voorzieningen	G
		4.2 studiebegeleiding	V
5 Interne kwaliteitszorg	V	5.1 evaluatie resultaten	V
		5.2 maatregelen tot verbetering	V
		5.3 betrokkenheid	V
6 Resultaten	V	6.1 gerealiseerd niveau	G
		6.2 onderwijsrendement	V

Eindoordeel: positief

Pagina 8 van 10 **5. Globale oordelen NVAO**

De onderstaande tabel geeft per onderwerp het globaal oordeel van de NVAO weer.

ONDERWERP	ORDEEL
1 Doelstellingen	V
2 Programma	V
3 Inzet personeel	V
4 Voorzieningen	V
5 Interne kwaliteitszorg	V
6 Resultaten	V

Eindoordeel: positief

betreffende de accreditatie van de Master of Science in de economie, het recht en de bedrijfskunde (master) van de Katholieke Universiteit Leuven

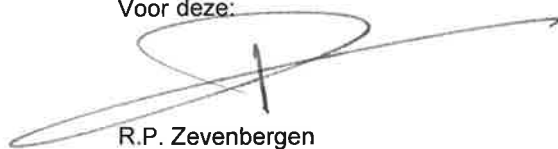
De NVAO,
Na beraadslaging,
Besluit :

Met toepassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, wordt het accreditatierapport en –besluit met positief eindoordeel voor de opleiding Master of Science in de economie, het recht en de bedrijfskunde (master) van de Katholieke Universiteit Leuven goedgekeurd en wordt de opleiding geaccrediteerd. Het betreft een opleiding zonder afstudeerrichtingen die te Leuven wordt georganiseerd.

De in het eerste lid bedoelde accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2013-2014 tot en met het einde van het academiejaar 2020-2021.

Den Haag, 17 september 2013

De NVAO
Voor deze:

R.P. Zevenbergen
(bestuurder)

¹ Het ontwerp van accreditatierapport en –besluit werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en bezwaren. Bij brief van 6 september 2013 heeft de instelling laten weten geen opmerkingen te hebben.

– naam instelling	Katholieke Universiteit Leuven
– adres instelling:	Naamsestraat 22 - bus 5000 BE-3000 LEUVEN België
– aard instelling	ambtshalve geregistreerd
– graad, kwalificatie, specificatie	Master of Science in de economie, het recht en de bedrijfskunde
– niveau en oriëntatie	master
– studieomvang	120 studiepunten
– opleidingsvarianten	
– afstudeerrichtingen:	geen
– studietraject voor werkstudenten:	geen
– vestiging opleiding	Leuven
– onderwijstaal	Nederlands
– (delen van) studiegebieden	Economische en toegepaste economische wetenschappen en Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen
– bijkomende titel	geen